

7 Ocak 1968

Zafer (Ankara)

TİYATRO

FIKRET TARTAN

Tiyatro eleştirmecisi VI

Taraf tutma konusunda, oyuncu kollama gibi işin kel

yönüne sapanlar da oluyor. Bir kez beğendikleri oyuncuya artık her rolü yakıştıranlar, davranışlarını oyunculara örnek gösterenler oluyor. Tabii işe dürüst olmama da karışıyor. Yermesi gerektiği yerde ya susuyor, ya da herkesi buz gibi yaparak garip övgülere girişiyorlar.

Burada aslında iyi niyetli fakat eleştirmeci kişiliği olmayanlardan da söz etmek istiyorum. Bunlar yukarıdan beri saydığımız niteliklerden yoksun olmaları bir yana sanatçı gücendirmemek, dostluk bozmamak gibi ilkel, gülünç, ağırbaşlılıkla ilgisi olmayan düşüncerele, önüne gelen sanatçıya, yazara övgüler yazarlar, çok beğenmedikleri olursa çok beğenmedikleri de yoktur-susarlar. Artık bu eleştirmecilerin ülkemize yararlarını varın düşünün.

Yukarıda sözü edilen açık oturumda aynı yazar yakınıyordu: «Ona yakın oyunum oynandı. Bugün yazar olarak aşılması güç bir duvarla karşılaşmış bulunuyorum. Bu duvarı aşmam gerek eninde sonunda.. Ama yardım edecek, yol gösterecek birini bulamıyorum.. Bırakın yol göstermeyi, kurula sunduğum yapıtlar gerekçesiz geri çevriliyor.» diyordu.

Sözlerdeki gerçek öyle bir yaraya ışık tutuyordu ki görüp de içten üzgü duymamak güçtü. Bir el bekliyordu, yardım etsin kendisine, yol göstereyim, ışık tutsun.. Aradan bu kadar süre geçti. Ben o elin uzatıldığını sanmıyorum.. Çaresiz kendi kendine aşmaya kalktı duvarı, yazar.. Kanıma aştı da.. Aynı gücü her yazarın gösterdiği kuskulu..

Bu sözleri, Georg Brandes — İbsen yardımlaşmasını düşünürken hatırladım.. Brandes'in eğitici, yol gösterici tutumu İbsen'i etkilemiş, ona yeni ve üstün bir kişilik kazandırmıştır. Onun başarısız yıllarında yazarlık öğelerini görebilen, yardım etmeyi ulusal bir ödev sayan Brandes, elinden tutmuş İbsen'in, İbsen de elini vermekten çekinmemiş— böylece, «Gençlik Birliği» adlı yapıtla başlayan olumlu sonuçlar bir büyük yazar kazandırmıştır Tiyatro yazanına..

Türk Tiyatrosunu kurma yolunda en ufak çabası olmayan, kızan, bağışlamıyan, yol göstermeyen, ün peşinde koşan çoğu bilgiçlik - büyüklük hastalığına yakalanmış tiyatro eleştirmecilerimize Brandes örnek olmalı aslında. Kimbilir belki bu yakınlasmayı okumuş, küçük topluluklarda da eleştirme uğraşını yüceltmek için söz konusu etmişlerdir bile. Belki yalnızca yazar - eleştirmeci değil, eleştirmeci — oyuncu, eleştirmeci rejisör yakınlığından da söz etmişlerdir.

Bilgili, araştırmacı, sorular sorup içtenli yapıtlar bulan, tarafsız, tiyatroyu uğraş edinmiş, bağlı olduğu toplumun beğenisini sezebilmiş, imge gücü ve dikkat sahibi, yardım edici, Türk Tiyatrosu konusunda amacı olan bir eleştirmeci görmek dileğimiz.. Gazete ve dergi sütunlarında arada bir tebessümle anılacak kişi olarak yitmektense, Türk Tiyatro tarihine adlarını kazımaları yeğ tutulur.

Bu amaçla davranırlarsa eleştirmecilerimiz, illerin seçkin alanlarındaki heykellerini saygıyla selâmlıyacağımız günler yakın demektir.